

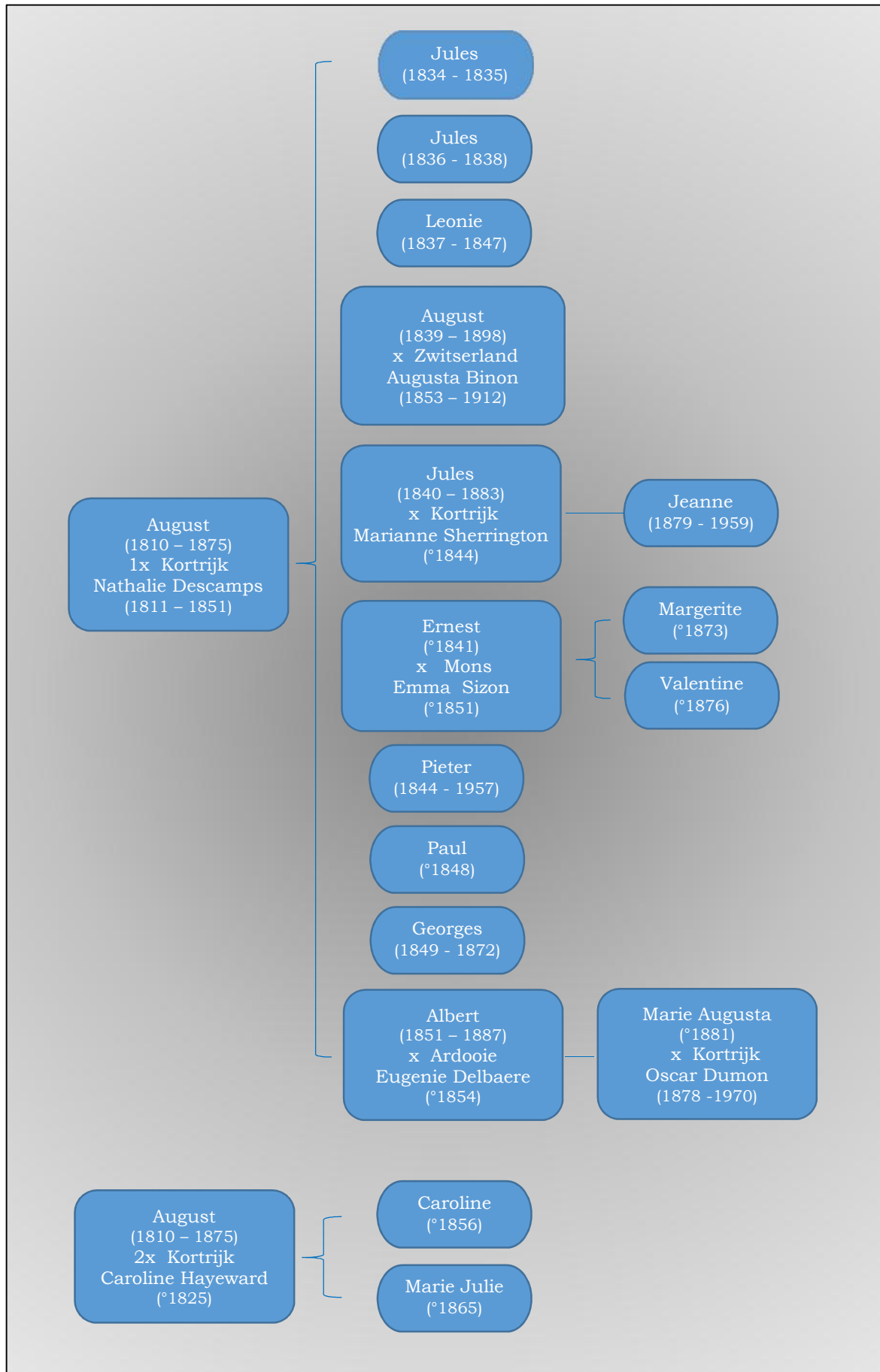
Een familie
van blekers
uit Kortrijk

Mede-
stichters van
de Torhoutse
weverij 'La
Thouroutoise'

BENOIT

Eric Benoit

De nakomelingen van August Benoit

August Benoit (1810-1875)

Over een blekerij in de Groeningestraat is reeds sprake in het nalatenschap van zijn tante, Amelia Benoit-Claeyssens (+ Kortrijk 1825). Ze was gelegen in de hoek van de Groeningestraat met de Kleine Leiestraat, en had een oppervlakte van 10 bunders en 70 roeden.

In 1846 koopt August deze intussen vervallen gebouwen met bijhorende weiden, dan eigendom van de familie Mauws. Hij zal deze omvormen tot een moderne chemische blekerij. Een aangrenzende weide wordt gehuurd van de stad Kortrijk voor de som van 5000 fr. Dit wordt dan voortaan de 'Blekerij Benoit'.

Volgens een (primitief) plan (zie foto) bestaat de blekerij dan uit drie vijvers parallel met de Leie en één loodrecht op de straat.

In 1854 wordt het washuis uitgebreid tot een volwaardig dampwashuis en er wordt ook een drogerij aan toegevoegd. Daarnaast wordt er ook een stoomtuig-weverij opgestart. (de weefgetouwen worden aangedreven door een stoommachine)

Bleken heeft als doel de draden en stoffen witter te maken en ook water absorberend. Ook voor het verven moet men eerst bleken om de verf beter te laten indringen.

Het bleken van stoffen gebeurde vroeger met urine. De vloeistof werd elke morgen met karren in de stad opgehaald voor de werken konden beginnen. Het was een heel omslachtig en arbeidsintensief proces.

De te bleken stoffen werden eerst geweekt in baden en dan uitgespreid op de aangrenzende weiden langs de Leieboorden.

Het gebruiken van waterstofperoxide in de bleekhuizen was een hele revolutie in het productieproces.

In de winterperiode gebeurde het regelmatig dat de Leie overstroomde, waardoor het werk moest gestopt worden.

 Plan van Cierkens uit 1822

Het leven heeft hem echter niet gespaard: Zijn vrouw sterft na de geboorte van hun jongste kind, en dan sterven er ook nog eens 4 kinderen op jonge leeftijd. Hij huwt opnieuw met Caroline, een Engelse vrouw die via Amsterdam in Kortrijk terecht kwam. Zij is in het gezelschap van haar oudere zus (tot 1860) en nog 2 Nederlandse bedienden. Uit dit 2^e huwelijk worden er nog 2 kinderen geboren.

 Wat nog rest van de bleekvijvers in het park.

August sterft in 1875. Zijn weduwe verhuist in 1876 naar Brussel met haar nog twee minderjarige dochters. Haar intussen gehuwde (stief)zoon Albert betreft de ouderlijke woning en neemt ook de leiding van de blekerij over.

Bij het opmaken van de boedelbeschrijving voor zijn testament in 1875 waren er nog zeven kinderen in leven: August (+1898), Jules (+1883), Ernest, Paul, Albert (+1887) en de kinderen met zijn tweede vrouw, Caroline en Marie.

- August huwt en verhuist naar Zwitserland.
- Jules (en na zijn dood zijn weduwe) bestuurt de weverij in de Groeninghestraat, waarschijnlijk met nog enkele broers of zussen die mede-eigenaar zijn.
- Ernest vestigt zich in Bergen en sticht daar een gezin. Ze hebben 2 kinderen.
- Paul handelt in stoffen en vestigt zich achtereenvolgens in Brussel en te Kortrijk in de Zwevegemstraat en de Spoorweglaan.
- Albert sticht een nieuwe vennootschap met de gebroeders Vanackere uit Wevelgem, met als doel het oprichten van een nieuwe weverij, maar de dood van zijn vader dwarsboomt die plannen. Hij neemt dan het beheer van de blekerij voor zijn rekening.
- Caroline is 20 jaar wanneer ze Kortrijk verlaat en met haar moeder en jongere zus Marie Julie definitief naar Brussel verhuist.
- Een ongetrouwde zus van August, Marie Julie (1812-1888), een handelaarster in kant, komt wonen in het nr. 9 van dezelfde straat. Na haar overlijden blijft de woning eigendom van de familie.

Woonhuis

Het woonhuis was reeds verschillende generaties eigendom van de familie. We vinden een testament terug waarin deze woning met tuin overgeërfd wordt. Ze wordt dan op een waarde van 7250 fr. geschat. Het pand bevond zich daar waar nu het hotel Messeyne uitgebaat wordt. (op de foto worden de oude fabrieksgebouwen links gesloopt voor de uitbreiding van het hotel)

Het gebouw heeft een 14de-eeuwse kern en werd in 1622 helemaal verbouwd, vermoedelijk tot gildehuis van de schermersgilde van Sint-Adriaen.

De woning in de Groeninghestraat

In 1846 koopt August - koopman en fabrikant van linnen en kant - de woning met blekerij. 3 Jaar later verbouwt hij het woonhuis. De doorgang links van het woonhuis, z.g. "Benoits poortje", is naar hem vernoemd. Hierlangs, of desgewenst via het Guido Gezelle pad, is nog een restant van de oorspronkelijke tuin bereikbaar. Pronkstukken van het stadsparkje zijn de grillige vijver met een decoratief gietijzeren bruggetje. Dit is alles wat nog rest van de oorspronkelijke bleekvijvers. Tijdens W.O. II werd het woonhuis opgeëist door de Duitsers. In 1946 wordt alles verkocht aan J. Messeyne, die er na verloop van tijd een prestigieus hotel in onderbrengt. De fabriekspanden van weleer werden afgebroken en vormen nu een uitbreiding van het hotel Messeyne, dat wordt beschermd als monument.

Jules Benoit (1840-1883)

Na de dood van hun vader August (+1875) komt het beheer van de weverij noodgedwongen in handen van Jules; en na zijn vroegtijdige dood (+1883), zal zijn weduwe

Marianne Sherrington het familiebedrijf verder zetten. Na 1910 zullen beide bedrijven dan samensmelten en onder het beheer komen van haar schoonzus Eugenie Debaere, de vrouw van Albert.

 Zicht op de blekerij vanaf de Broeltorens

Jules is ook commandant van de stadsburgerwacht te paard. Vanaf 1894 sticht en bestiert zijn weduwe een volkskeuken, waar hulpbehoevenden terecht kunnen voor een tas soep en brood met haring.

Na een staking in 1893 beloont ze haar werkwillige arbeiders met een bon voor de aankoop van 1 kg. vlees en 2 broden.

Ook in 1910 wordt het werk onderbroken door een staking: Toen staakten er 38 op een totaal van 70 arbeiders. Zo ook is er in 1914 een algemene staking. Er zijn dan 80 arbeiders in het bedrijf waarvan er 40 staken.

In november 1894 is de Leie zodanig overstroomd dat al het werk in de fabriek moet stilgelegd worden.

In 1897 wordt het pachtcontract met stad Kortrijk voor de blekersweide langs de Leie opgezegd.

In 1912 wordt de weverij gesloten en omgevormd tot blekerij om tegemoet te komen aan de grote stroom goederen afkomstig van de samenwerking met 'La Thouroutoise'.

In 1927 verandert de fabriek in Kortrijk van eigenaar en wordt "Apprets Textiles". Na de eerst oorlog was ze bijna helemaal ontmanteld door de Duitse bezetter en het heropstarten verliep moeizaam, zodat men overging tot verkoop.

Vanaf 1979 is de ververij Desmet-De Jaeghere er gevestigd.

In 1998 worden de fabrieksgebouwen gesloopt in het kader van een woonproject.

Albert Benoit (1851-1887)

Albert huwt in 1880 met Eugenie Delbaere uit Ardooie. Hij is echter geen lang leven beschoren en sterft op 36 jarige leeftijd. Uit hun relatie wordt er één dochter geboren: Marie Augusta.

In 1873 wordt voor de notaris te Menen een vennootschap opgericht door zijn vader August ten voordele van Albert (Kortrijk 1851-1947) samen met Jean Van Ackere uit Wevelgem (ook reeds eigenaar van een blekerij te Menen), voor de oprichting van een weverij "*pour exploitez un tissage mécanique et faire le commerce des toiles et cotons*". Na de dood van zijn vader wordt de vennootschap vernieuwd voor een periode van 15 jaar waarin Albert voor de helft eigenaar is, maar na afloop van de verbintenis (1888) wordt hij de volle eigenaar van de weverij.

Na zijn dood (1887) neemt zijn vrouw Eugenie zijn taak over, en zij zal onder invloed van haar schoonzoon Oscar Dumon het intussen volledige bedrijf (weverij en blekerij) laten samensmelten (1912) met een nog op te richten weverij in Torhout: 'La Thouroutoise' (zie verder). Voortaan gaat de volledige productie naar Torhout, en worden de geproduceerde stoffen naar Kortrijk gebracht om er gebleekt te worden. Zij verlaat de woning in de Groeninghestraat en neemt haar intrek in een woning in de Doornikstraat, waar ze der rest van haar leven doorbrengt bijgestaan door 2 vrouwelijke bedienden.

Paul Benoit (1848 - --)

Paul is een 'handelaar in witgoed'. Hij huwt, woont en werkt in Brussel. Hij zal daar echter al spoedig in de gevangenis belanden (14-4-1887), schuldig aan het verbergen van gestolen goederen (heling).

Na zijn vrijlating houdt hij het in Brussel een tijdje voor bekeken, en keert terug naar Kortrijk, maar tot tweemaal toe slaat het noodlot toe, en wordt zijn zaak geteisterd door brand: Een eerste maal in 1888 brandt het in het atelier op zolder in de Zwevegemstraat zonder veel erg, maar in 1911 is het ernst: De volledige woning met opslagplaats en atelier aan de Yzerweglaan wordt in de as gelegd!

In beide gevallen is alle schade gedekt door de verzekering. Hij overlijdt in Brussel.

Marie Augusta Benoit (1881 - --)

Marie is de enige dochter uit het huwelijk van Albert en Eugenie. Ze huwt in 1906 met de Bruggeling Oscar Dumon, een bouwkundig ingenieur van beroep. Hij was ook politiek actief in de liberale partij van het kanton Brugge.

Bij de wetgevende verkiezingen van 1912 behaalt hij er zelfs 53,2 % voorkeurstemmen. Zijn politieke vrienden organiseren een partnerschap met het textielbedrijf van zijn schoonfamilie met de *Torhoutse weverij 'La Thouroutoise'*, en hij neemt daar ook een belangrijke functie waar.

La Thouroutoise et les Etablissements Albert Benoit Réunis

 Algemeen zicht op de weverij met een eigen elektriciteitsproductie in 1925

De "Fabriek van Thourout" wordt in 1911-1912 gesticht op initiatief van de Brugse priester Fonteyne (1856-1923), met een sterke financiële impuls van miljonair Georges Marquet (1866-1947). Priester Fonteyne – ook politiek actief – wou met de bouw van de weverij een einde maken aan de enorme werkloosheid die in zijn kiesdistrict heerste.

Samen gaan ze op zoek naar de technische *know-how* die nodig is om de weverij leefbaar te maken. Via Oscar Dumon, een politiek medestander van Fonteyne, komen ze terecht bij de NV Benoit uit Kortrijk, een welvarende weverij-spinnerij geleid door zijn vrouw Marie Augusta.

Er wordt een overeenkomst bereikt waarbij zij de productie van hun weverijafdeling in Kortrijk overbrengen naar Torhout. Het bleken van de draden en stoffen zal dan in Kortrijk gebeuren. Zo houden ze het volledige productieproces in eigen beheer. Dank zij de inbreng van een al bestaande weverij, kon de nieuwe vennootschap in een zeer korte tijd van start gaan en opbrengsten realiseren. De inbreng betekent niet alleen onmiddellijke productie, maar ook overname van grondstoffen, afgewerkte- en half afgewerkte producten, klanten en handelsovereenkomsten.

De eerste wereldoorlog betekent een keerpunt in de expansie van het bedrijf. De Duitse bezetter ontmantelt de fabriek en alle waardevolle machines worden naar Duitsland overgebracht. De gebouwen worden nu ingericht om de kledij van de frontsoldaten te wassen. Er werd er ook een installatie geplaatst voor het ontluizen van de Duitse soldaten voor wie terugkwam van het front om op verlof naar Duitsland door te reizen.

Na de eerste wereldoorlog bleef er in beide vestigingen slechts een volledig ontmantelde fabriek over. Alles wat maar enige waarde had was naar Duitsland overgebracht. Enkel de gebouwen waren nog min of meer intact. De heropstart verloopt zeer moeilijk.

Kapitaalaandeel aan toonder

In 1920 wordt de fabriek overgenomen door de Gentse socialistische coöperatieve NV “Société Textile des Flandres”. De weverij heeft een grote invloed op de werkgelegenheid te Torhout: redelijke lonen, alsook een pensioen- en werklozenfonds (wat toen nog niet wettelijk geregeld was!).

De crisis van 1929 en het faillissement van de Bank van de Arbeid in 1934 brengen het bedrijf in grote financiële moeilijkheden, met het faillissement in 1937 tot gevolg.

Nu herbergen de gebouwen de Rijksmiddelbare school van Torhout, een bron van kennis die voor de toekomst mogelijks een nieuwe expansie in de tewerkstelling voor de streek waarborgt.

Bronnen:

- RAK Kortrijk
- Stadsarchief Kortrijk, Torhout, Brugge en Menen
- Beeldbank Kortrijk
- *De weverij ‘La Thouroutoise et Les Etablissements Albert Benoit Réunis, 1912-1920’* door Rita Lingier, in het jaarboek 2011, 2012 en 2013 van ‘Het Houtland’ Torhout.
- *Foto van de Torhoutse weverij*: Fotograaf Joseph Buyens – Bron: Amsab-ISG

Verleenden hun medewerking:

- Filip Decock
- Rita Lingier
- Nelly Pieters